

Товстанов О. К.
доктор медичних наук, професор
член-кореспондент НАМН України
Київський національний медичний університет імені П.Л. Шупіка
м. Київ, Україна
Костенко О.В.
кандидат юридичних наук
Корнійчук О.П.
кандидат економічних наук, ст. н. с.
ДУ «Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи
м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНОК ПОС- ПАНДЕМІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ РФ

Постановка проблеми. Пандемія Ковід-19 стала одним із наймасштабніших струсів у XX – XXI столітті, поруч з політичним 11.09.2001 р., фінансовим 2008 р., та військовим – війна РФ проти України з 2014 р., та широкомасштабним наступом 24.02.2022 р. Вперше в історії людства неготовність до пандемії призвела до зупинки соціального і економічного життя [1, с. 10]. Країни світу, включаючи Україну, вступили в нову, пост-пандемічну еру, яка підтвердила взаємну впливовість світу, вірогідність нових спалахів, і врахування того, що в кожній країні потрібно спочатку самотужки вирішити першочергові завдання для подолання пандемії.

В умовах розгортання пандемії Ковід-19 швидкого поширення в світі набрала тенденція надання пріоритетності інтересів національного рівня над міжнародним. Як наслідок вакцинальний ізоляціонізм розпорошив зусилля США, ЄС, Великої Британії та Китаю у розробці вакцин [2].

Певним чином це пояснюється геополітичними чинниками та глобальною конкуренцією. Зазначені процеси проходили на фоні войовничого тоталітаризму РФ і Китаю.

Основний матеріал. З метою обґрунтування теоретико-методологічних засад дослідження впливу на населення Ковід-19 (з березня 2020 р.) і російсько-української війни (з лютого 2014 р. та широкомасштабного наступу з 24.02.2022 р.) та діяльність органів охорони здоров'я і окремих органів влади в цих умовах вбачається доцільним застосувати теорію «повернення до нормальності». Її сутність полягає «у зціленні населення ... не панацеєю від усіх недуг, а нормальністю ... відновленням ... і спокоєм» [7]. Вона ґрунтується на досвіді поведінки населення сторічної давнини, яке пережило великі втрати внаслідок пандемії «іспанського грипу» (50 млн. осіб у всьому світі) та втрат у Першій Світовій війні (до 20 млн. чол.) [3], [1, С. 14].

Після цих великих потрясінь людство, увібравши в себе втрати і страждання, повернулось до звичного (нормального) режиму життя і спілкування. Це було обумовлено безальтернативною реальністю [1, С. 88].

Кардинальною відмінністю від іспанського грипу пандемії Ковід-19 було виникнення і поширення останнього серед населення в умовах цифрової і економічної революції 1960-1990-ті рр. через створення персонального комп'ютеру і Інтернету. Це дозволило органам влади, насамперед у сфері охорони здоров'я, суттєво зменшити смертність у зв'язку із можливістю максимально убезпечити осіб від перебування в натовпі, місцях роботи та відпочинку. Найбільш відчутний розмах цифрової економіки мав місце у 2011 р. через стрибок розробки і впровадження програмного забезпечення і створення інформаційних мереж [4].

Пандемія Ковід-19 та російсько-українська війна суттєво збільшила частку цифрової торгівлі над реальною. Це вірогідно призведе до закриття в найближчі п'ять років в кілька разів більше крамниць, ніж під час рецесії 2008 р. У США цей показник із-за Ковід-пандемії вірогідно буде в три рази більше [5].

Пандемія Ковід-19 поруч із близькосхідним коронавірусом MERS, атиповою пневмонією SARS, вірусом Ебола, бубонною чумою відноситься до інфекційних захворювань, які, як правило, мають місце серед тварин і можуть інколи передаватись до людини. Вони мають назву зоонозні (тваринні захворювання). Характерно, що локальні випадки зараження людей від тварин трапляються доволі часто, але переходять в епідемії і пандемії при умові коли носії потрапляють у міське середовище [1, с. 108], [6].

Пандемія Ковід-19 висвітлила систему проблему у взаємовідносинах людини з природою. Наслідком чого стався черговий «каскадний» збій, який став найбільшою природньою катастрофою останніх десятиріч.

Успішне подолання пандемії потребує як для населення, так і для органів влади, насамперед у системі охорони здоров'я, функціональної моделі діяльності. Вона має неперестанно враховувати історичні уроки протидії посиленню епідемій, насамперед свинячого і пташиного грипу з використанням сучасної E-Health [1, с. 52].

При оцінці простору проживання людини важливо враховувати окремі концептуальні підходи, які вказують, що «наші тіла належать нам, але ми самі є частиною більшого організму, що складається з багатьох тіл; таким чином, особа є, з одного боку, незалежною, а з іншого – залежною» [8, с. 146].

Здоровий спосіб життя передбачає відповідний стиль, що ґрунтується на широких освітніх програмах у дитячих садочках, школах, вишах щодо дотримання вимог гігієни, обізнаності шляхів передачі інфекції та інших соціально небезпечних хвороб. Проблема СНІДу загострила актуальність цих завдань в зв'язку з його здатністю вимикати імунну систему цим вірусом. Це певним чином негативно вплинуло на сприйняття вакцинації. Зазначене пов'язано із здатністю останньої запускати імунну реакцію. Це спровокувало підозри про здатність щеплень «перезавантажувати» імунну систему дітей та можливість спричинити автоімунні захворювання [8, с. 158].

Зазначене породило в поведінці людей певний «тип ізоляціонізму» як захисту себе від контактів.

Найбільш яскраво поширення неперевіраних чуток виявилось при вакцинації проти H1N1 з використанням швидкого поширення некоректної інформації, що відтіснила достовірну інформацію [8, с. 165].

Тобто, ми маємо справу із вірусним поширенням неправдивої інформації, на яку є попит у населення, яке поширює ці страхи на основі неперевіраних відомостей. Дезінформація стосовно вакцинації стала нерідко домінуючою у соціальних мережах.

Висновки. Пандемія Ковід-19 виникла як глобальна подія. Агресія РФ проти України з лютого 2014 р. та широкомасштабний наступ 24.02.2022 р. переріс із регіональної у глобальну подію. У зв'язку з цим подолання пандемії та припинення війни шляхом відновлення суверенітету і територіальної цілісності України, виведення окупаційних військ і виплата репарацій можливі на базі дієвої міжнародної співпраці. Інструментами вирішення завдань щодо пандемії мають стати ВОЗ, ООН, Червоний Хрест. Щодо нейтралізації окупаційних дій РФ, то необхідно та захисту норм міжнародного права використання таких глобальних систем безпеки як НАТО, ЄС та трансформація ООН.

Література:

1. Закарія, Ф. Десять уроків для світу після пандемії / пер. з англ. Анна Марковська та Орина Ємельянова. – К.: Наш Формат, 2021. – 264 с.
2. Mastering advanced tech protects national security By Mu Lu Source:Global Times (Електронний ресурс). Режим доступу: <https://defence.pk/pdf/threads/mastering-advanced-tech-protects-national-security.657537/>
3. Johnson, N. P., & Mueller, J. (2002). Updating the accounts: global mortality of the 1918-1920 "Spanish" influenza pandemic. *Bulletin of the History of Medicine*, 105-115
4. Marc Andreessen «Why Software Is Eating The World» / The Wall Street Journal // Режим доступу: <https://www.wsj.com/articles/SB10001424053111903480904576512250915629460>
5. Suzanne Kapner, Sarah Nassauer «Coronavirus Finishes the Retail Reckoning That Amazon Started» / The Wall Street Journal // Режим доступу: <https://www.wsj.com/articles/coronavirus-finishes-the-retail-reckoning-that-amazon-started-11589459920>
6. Timberg, C., & Halperin, D. (2012). *Tinderbox: How the West sparked the AIDS epidemic and how the world can finally overcome it*. Penguin
7. 3 промови Гардінга 1920 року: «Сучасність Америки потребує не героїзму, а зцілення; не панацеї від усіх недуг, а нормальності; не революції, а відновлення ... не хірургічного втручання а спокою» / Бібліотека Конгресу США, American Leaders Speak: Recordings from World War I // Режим доступу: <https://www.loc.gov/collections/world-war-i-and-1920-election-recordings/articles-and-essays/from-war-to-normalcy/presidential-election-of-1920/>
8. Бісс Еула. Імунітет. Правда і міфи про щеплення / пер. з англ. Андрій Калинюк. – К.: Наш Формат, 2020. – 200 с.Б